

СХВАЛЕНО
педагогічною радою
Капулівської гімназії
від 31.08.2021 року,
протокол №1

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Капулівської
гімназії ПСР
№ _____ від 31.08.2021

Освітня програма Капулівської гімназії Покровської сільської ради для 1-2 класів Нікопольського району Дніпропетровської області

(розроблена на основі Типової освітньої програми для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко, затвердженої наказом МОН від 08.10.2019 р. №1272)

с.Капулівка, 2021

Загальні положення освітньої програми закладу загальної середньої освіти I ступеня

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Освітня програма закладу загальної середньої освіти I ступеня (початкова середня освіта) розроблена на основі Типової освітньої програми для 1 -2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко, затвердженої наказом МОН від 08.10.2019 р. №1272, на виконання Закону України «Про освіту» та Постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти».

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких **ключових компетентностей**:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтва) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **вміння**: читання з розумінням, вміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Типової освітньої програми або Освітніх програм рекомендується використовувати **внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки**, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довірливості поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – *фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої*.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, вміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально

можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Освітня програма початкової освіти (далі - Освітня програма) окреслює підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти (далі – Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

загальний обсяг навчального навантаження, тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення (**додаток 1**);

очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм, перелік яких наведено в **додатку 2**; пропонований зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН);

форми здобуття освіти;

форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Освітньою програмою.

Загальний обсяг навчального навантаження та тривалість і взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-2-х класів закладу загальної середньої освіти складає 1470 годин/навчальний рік: для 1 класу – 700 годин/навчальний рік, для 2 класу – 770 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані закладу загальної середньої освіти I ступеня (далі –навчальний план - **додаток 1**).

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів (**відповідно** до Типової освітньої програми для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко, затвердженої наказом МОН від 08.10.2019 р. №1272, **додаток 1**). Навчальний план початкової школи передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Він охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову.

Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

Освітня галузь "Мовно-літературна" з урахуванням вікових особливостей учнів у навчальному плані реалізується через окремі предмети "Українська мова (мова і читання)" "Іншомовна" (англійська мова).

Освітня галузь "Математична" реалізується через однойменний окремий предмет "Математика".

Освітня галузь "Я досліджую світ"(природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі) реалізуються предметами "Громадянська освіта", «Основи здоров'я» та «Природознавство».

Освітня галузь "Технологічна" реалізується окремим предметом "Дизайн і технології".

Освітня галузь "Інформатична" реалізується через окремий предмет "Інформатика".

Освітня галузь "Мистецька" реалізується окремими предметами "Образотворче мистецтво" і "Музичне мистецтво".

Освітня галузь «Фізкультурна» реалізується через окремий предмет «Фізична культура».

У початковій школі здійснюється поділ класів на групи при вивченні окремих предметів відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517), а саме: інформатики у 2 класі (19 учнів, відповідно 2 групи по 10 і 9 учнів).

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 1 класі – 35 хв., у 2 класі – 40 хвилин.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Варіативна складова навчального плану закладу освіти визначається закладом загальної середньої освіти самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу і відображається в навчальному плані закладу освіти.

Варіативна складова навчального плану Капулівської гімназії використовується на:

запровадження курсів за вибором, що розширюють обрану закладом освіти спеціалізацію, чи світоглядного спрямування, зокрема допомагають реалізувати програму роботи в обласному експерименті «Школа ментального здоров'я» («Християнська етика в українській культурі» 1-2 класи).

Варіативність змісту початкової освіти реалізується також через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів. Змістове наповнення предмета «Фізична культура» заклад освіти формує самостійно з варіативних модулів відповідно до

статеві-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій. Через варіативні модулі можуть реалізовуватись не лише окремі види спорту, а й ритміка, хореографія, пластика, тощо.

Для недопущення перевантаження учнів враховується їх навчання в закладах освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних школах тощо). Так, у закладі загальної середньої освіти за рішенням педагогічної ради при оцінюванні учнів дозволяється враховувати результати їх навчання з відповідних предметів (музика, фізична культура та ін.) у позашкільних закладах.

Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту".

Навчальний план зорієнтований на роботу початкової школи за 5-денним навчальними тижнем.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»).

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти за інших умов.

Перелік освітніх галузей

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мовно-літературна

Математична

Я досліджую світ

Технологічна

Інформатична

Мистецька

Фізкультурна

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах (додаток 3).

Форми здобуття освіти

Відповідно до статті 9 Закону України «Про освіту» загальна середня освіта може бути організована за такими формами: інституційна (очна дистанційна, мережева); індивідуальна (сімейна (домашня), екстернат, педагогічний патронаж).

Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з різноманітних інструментів, є основною складовою діяльності закладу, що передбачено в робочому плані навчальної програми, складається з наступних компонентів:

кадрове забезпечення освітньої діяльності (додаток 2)

навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності(додаток 3);

матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності (додаток 4)

якість проведення навчальних занять включає ключові компетентності ;

моніторинг досягнення учнями результатів навчання

(компетентностей)(додаток 5).

організація методичної роботи (додаток 6);

професійне зростання вчителя (додаток 7)

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

оновлення методичної бази освітньої діяльності;

контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення(додаток 8);

моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти(додаток 9);

створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма закладу початкової освіти має передбачати досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Освітня програма закладу початкової освіти, сформована на основі Типової освітньої програми, не потребує окремого затвердження центральним органом забезпечення якості освіти. Її схвалює педагогічна рада закладу освіти та затверджує його директор. Окрім освітніх компонентів для вільного вибору учнями, які є обов'язковими, за рішенням закладу вона може містити інші компоненти, зокрема корекційно-розвитковий складник для осіб з особливими освітніми потребами.

Освітня програма закладу освіти та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою, оприлюднюються на веб-сайті закладу освіти.

На основі освітньої програми закладу освіти, цей заклад складає та затверджує навчальний план закладу освіти, що конкретизує організацію освітнього процесу (додаток 1).

Навчальний план
початкової школи з українською мовою навчання (1-2 класи)
Капулівської гімназії на 2021-2022 навчальний рік
(Типова освітня програма для 1 -2 класів закладів загальної середньої освіти,
розроблена під керівництвом О.Я. Савченко, затверджена наказом МОН від 08.10.2019 р. №1272)

Назва освітньої галузі	Назва предмета	Кількість годин на рік				
		1 клас	2 клас	3 клас	Разом	
<i>Інваріантний складник</i>						
Мовно-літературна	Мова і читання		7	7		14
	Англійська мова		2	3		5
Математична	Математика		4	4		8
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	Природознавство		1	1		2
	Громадянська освіта		1	1		2
	Основи здоров'я		1	1		2
Технологічна	Технології і дизайн		1	1		2
Інформатична	Інформатика		-	1		1
Мистецька	Образотворче мистецтво		1	1		2
	Музичне мистецтво		1	1		2
Фізкультурна*	Фізична культура		3	3		6
Усього			22	24		46
<i>Варіативний складник</i>						
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	<i>Християнська етика в українській культурі</i>		1	1		2
Загальнорічна кількість навчальних годин			23	25		48
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня			20/700	22/875		42/1575
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)			23	25		48

**Перелік навчальних програм
для учнів закладів загальної середньої освіти I ступеня**

№ п/п	Назва навчальної програми
1.	Українська мова. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
2.	Інформатика. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 2–4 класів
3.	Літературне читання. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 2–4 класи
4.	Математика. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
5.	Мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
6.	Музичне мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
7.	Образотворче мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
8.	Основи здоров'я. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
9.	Природознавство. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
10.	Трудове навчання. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
11.	Фізична культура. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
12.	Іноземні мови. Навчальні програми для 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл